

ZPŮSOBILA SIS TO SAMA...

Čtení: Jr 2, 1 – 19

Text: Jr 2, 17

Třebenice, 26. listopadu 2023

Církevní rok je jako naučná naučná stezka v přírodě: na několika přehledných panelech seznámí chodce se vším důležitým. Je tu sada adventní, postní a svatodušní a nějaké další. Začíná se adventem a končí poslední nedělí před adventem.

K této neděli patří podle liturgických kalendářů biblické texty o posledním soudu a o konci světa, texty „apokalyptické“. Člověku se vybaví hrůzy a horory, i když původní význam slova „apokalypsa“ neznamená hrůzu, nýbrž „zjevení“, zviditelnění toho, co dosud vidět nebylo. Do Bible byly zařazeny dvě apokalyptické knihy ze sedmasedmadesáti, apokalyptické myšlenky najdeme i jinde.

Poslední neděli církevního roku má tedy z křesťanských kazatelen zaznít soud. Vytváří se tak kontrast s Adventem, jehož poselstvím je příchod Boží lásky a Božího odpuštění. Ale je dobré si před Adventem představit, jak by to vypadalo, kdyby Boží lásky nebylo. O tom je poslední neděle církevního roku.

A je to dnešní neděle, za týden bude první advent. Dnes je tedy nejsmutnější neděle v roce, kdy má zaznít Boží soud. Ani trochu se mně do toho nechce, přijíždím do Benešova po létech a nechci být posel špatných zpráv.

Jenže se mně do toho nechce nikdy. Komu by se chtělo? Nechci kárat, nýbrž kázat! Navíc: kdo jsem já, abych mohl „zvěstovat soud“? Mohu zvěstovat soud jedině sám sobě. Nemohu někomu říkat, že je Božím dlužníkem, když největším dlužníkem jsem sám. Navíc: kdo z posluchačů je na soud zvědavý? Navíc: jestli církev někdy uškodila svým posluchačům i sobě, pak tím, že se pasovala do role soudkyně, která vždycky ví, jak je to správně.

Má vůbec zaznívat soud? Ano. Soud má zaznívat nad zlem. Soud má zaznívat nad agresorem, který přichází pustošit cizí zemi, páchat v ní teroristické hrůzy. Soud má zaznívat všude, kde nevíteží pravda a láska,

nýbrž lež a nenávist. Soud má zaznít všude tam, kde člověk přestává být člověkem a stává se d'áblem.

Ale kdo má světu zvěstovat soud? Ne odsouzení, nýbrž soud nad zlem, které svět už přestal vidět, zvykl si na ně a relativizuje je. Ale součástí souzeného světa zůstává i církev, pokud se stará víc o sebe než o druhé, pokud poklonkuje mocným a pakuje se s těmi, kdo zlu umetají cestičky.

Součástí souzeného světa zůstává i Českobratrská církev evangelická, její kazatelé, presbyteri i ostatní. Součástí souzeného světa jsou ti, kteří své křesťanství odložili jako starý kabát po rodičích, který dnes nehřeje ani se nenosí, právě jako ti, kteří zůstali věrní. Součástí souzeného světa jsou i pokřtění a posléze vykonfirmovaní z církve před léty, kteří se po obřadu již nikdy neobjevili, protože nebyl čas, ale spíš necítili důvod, motivaci.

Součástí souzeného světa jsem i já.

Tak kdo má zvěstovat soud? Ne faráři ani kněží, biskupové a preláti, ani elitní církve, snažící se být lepší než ti druzí a stavějící apokalypsu do středu svého zvěstování. Staré umění pronést soud, nikoli odsudek, uměli mužové a ženy v minulosti, uměl to Jan Ámos, Václav Havel i Sváťa Karásek. Dělal to tak dobře, že se soudu člověk nepoděsil, ale dostal radost a inspiraci k proměně.

Kdo má dnes zvěstovat soud? Kdo má právo kázat na poslední neděli církevního roku? Už vím, Bible. Ta na soud nezapomíná a jediná má právo i povinnost jej zvěstovat. My máme Bibli číst. A snažit se ji správně porozumět do dnešní doby.

Jedním z biblických proroků, zvěstujících soud, byl Jeremiáš. Taky nechtěl, bránil se na začátku i potom. „Kdo jsem já, abych mohl soudit? Už to po mně nechtěj, Hospodine, nemám sílu, nechci být za stálého kverulanta!“ Nakonec Jeremjáš zemřel rukou svých příbuzných; ani ti nechtěli Boží soud z jeho úst slyšet.

Jeremiáš nebyl diplomat. Neoblékal soud do přijatelného kabátu, aby nebolel. Vyslovoval jej natvrdo a napřímo. Pořád byl proti: když se většina shodla, že nejlepší záchrana z průšvihů je nalevo, prorok volá „to je nejhorší směr“. Zamíří-li většina doprava, prorok zase volá

„tam ne, to je scestí“! Prorok se s nikým neradil, leč s Hospodinem. Kdo na to dnes má? I proti němu použili snadný argument: kde k tomu bereš právo? Máš potvrzení, že to smíš dělat? Žádné potvrzení neměl.

Vlastně se na to ptáme i my po staletích: jak víme, že právě Jeremiáš měl pravdu? Jak by dopadly dějiny, kdyby ho lid Boží býval poslechl? Nevyšlo by to nastejno? Jeremjáš pro svůj soud neměl důkaz ani průkaz. Ani dnešní čtenář je nemá. Ani pro Bibli nemá důkazy. Pro slovo Hospodinovo nejsou důkazy. Lze je jen slyšet.

Jen málo Jeremiášových současníků bylo ochotných poslouchat a ještě méně těch, kteří v jeho slovech zaslechli pravdivý hlas. Nesmějeme se, ani nedivíme. V jejich situaci bychom na tom nebyli jinak.

Zkusme slyšet v Jeremjášově hlasu něco pro dnešek! Po staletích historického odstupu možná zaslechneme víc.

Ano, milý Izraeli, milý lide Boží, milá církví, není ti dobře. Nejsi šťastný, Boží člověče, něco bys chtěl, ale nevíš přesně, co. Snad víc štěstí, snad víc svobody, víc možností? Plnit si své sny? O jaké hodnoty ti jde? Klid a zdraví, určitě. Aby se ti dařilo v práci, abys to stíhal, abys měl možnost odpočívat. Aby tě neštvali sousedé, nadřízení ani příbuzní. Abys měl dost prostředků na všechno, co si myslíš, že potřebuješ. Aby byla v pořádku tvá rodina, tvé děti a jejich děti. To nejsou špatné hodnoty. Že si k tomu občas dáš k odpočinku lehký film a k tomu pivko nebo dvě, také není nic zlého. Že ti občas za volantem nebo jinde ujede drsné slovo, to taky Jeremjáš ustojí. Že někdy vynecháš nedělní bohoslužby, protože jedeš na výlet nebo máš návštěvu? Nakonec, proč ne...

Pak je tu celá společnost se svým zlostným dělením na pravé i levé, černé i bílé, konzervativní a liberální, příznivce toho nebo onoho, takové i makové. Se svou připraveností k vulgárnostem i k násilí. Se svým nacionalismem, antisemitismem, antijudaismem. S bojovým nasazením pro nebo proti jakýmkoli menšinám. Se svobodou slova redukovanou na možnost vyslovovat lži, překrucovat fakta, nerozlišovat zdroje informací a říkat tomu „můj názor“. Společnost se svou nedůvěrou ke křesťanství, za niž církve někdy mohou, ale většinou nepromyšlenou. A je tu sobectví společnosti, která sice umí podat obětavou ruku potřebným, ale jen někdy a po krátký čas. Společnost, ovlivněná

iracionálním strachem, živěným mediální masáží.

Boží lide, jaké je tvé místo uprostřed této společnosti? Nechce se ti do soudu, každý to pochopí. Ale jak jsi usiloval, aby společnost nezapomněla na Hospodina? Ty, faráři, dnes už v důchodu, jak často ses modlil za prezidenta této země, za premiéra, vládu, ministry a parlament, za všechny, jejichž úkolem bylo vést tuto zemi k mravnosti, kulturnosti, humanitním hodnotám více než k materiální prosperitě?

Lide Boží, opustil jsi Hospodina. Vlastně opustila, říká Jeremiáš v básnickém obraze, protože lid Hospodinův je „snoubenka, nevěsta, ozdobená pro svého ženicha“. Nevěsta je krásná, ženich ji miluje, chrání, dává jí bezpečí, tvoří jí společnost, patří k ní a ona k němu. Tohle měl být od počátku vztah lidu a jeho Boha. A ty sis, nevěsto, sama způsobila svou dnešní opuštěnost. A z nevěsty ses stala – nevěstkou (Jr 2, 20). Nevěstky bývají na stáří samy.

Jeremiášovi posluchači prorokovi nerozuměli. Rozumíme mu my, dnešní čtenáři, kteří mají poslední neděli církevního roku slyšet slovo soudu? Ten soud není příliš konkrétní, prorok v šestém století před Kristem nemohl být pro dnešek konkrétnější. Neřekl však nakonec totéž, co říkají některé hlasy dnes?

Před léty stával při oslavách 17. listopadu na Národní třídě muž. Možná ho pamatujete, možná jste ho znali. Dnes už nežije, zemřel před třemi léty. Přecházel na různá místa, nic neříkal, nikdo se ho na nic neptal. Přehlížen jako podivín, bizarní postavička. Nakonec takový opravdu byl. Nesl transparent, na němž stálo „Národe český, vrať se ke Kristu. J. A. Komenský.“

Smutné kázání? Ano, však soud. Ale nezapomeňme: takhle by to dopadlo, kdyby nebylo lásky Kristovy. Kdyby nebylo Adventu. Je to jen půlka zvěsti. Ta druhá bude za týden, na první neděli adventní.

Máme se na co těšit! Amen.

